

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] oporteat restitui ei, à quo acceptum est? 5

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

habebat : & tale damnum est semper restituendum, secundum recompensationem æqualis: puta si aliquis damniñcet aliquem diruens domum eius, tenetur ad tantum quantum valet domus. Alio modo, si damniñcet aliquem impediendo, ne adipiscatur quod erat in via habendi. Et tale damnum non oportet recompensare ex æquo: quia minus est habere aliquid in virtute, quam habere actum. Qui autem est in via adipiscendi aliquid, habet illud solum secundum virtutem, vel potestatem: & ideo si redderetur ei, ut haberet hoc in actu, restitueretur ei quod est ablatum non simpliciter, sed multiplicatum: quod non est de necessitate restitutionis, ut dictum * est. Tenetur tamen, aliquam recompensationem facere secundum conditionem personarum & negotiorum.

art. prac.

Et per hoc patet responsio Ad primum & Secundum. Nam ille qui semen sparsit in agro, nondum habet messem in actu, sed solum in virtute. Et similiter ille qui habet pecuniam, nondum habet lucrum in actu, sed solum in virtute: & utrumque potest multipliciter impediri.

Ad tertium dicendum, quod Deus nihil requirit ab homine, nisi bonum quod ipse in nobis seminavit. Et ideo verbum illud vel intelligitur secundum pravam estimationem serui pigri, qui existimavit se ab alio non accepisse: vel intelligitur quantum ad hoc, quod Deus requirit a nobis fructus donorum qui sunt & ab eo & a nobis: quamuis ipsa dona à Deo sint sine nobis.

ARTIC. V.

Utrum oporteat semper restitutionem facere ei, à quo acceptum est aliquid?

348

4. d. 15. q.

1. a. 5. q.

4. d. opu.

67 et opu.

73. c. 17.

c. 18.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quod non oporteat semper restitutionem facere ei, à quo acceptum est aliquid. Nulli enim debemus nocere. Sed aliquando esset in nocentium hominis, si redderetur quod ab eo acceptum est, vel etiam in nocentium aliorum, puta si aliquis redderet gladium depositum furioso,

furiſo. Ergo non ſemper eſt reſtituendum ei, à quo acceptum eſt.

¶ 2 Præterea, Ille qui illicitè aliquid dedit, non meretur illud recuperare. Sed quandoque aliquis illicitè dat quod alius etiam illicitè accepit, ſicut apparet in dante & recipiente aliquid ſimoniacè. Ergo non ſemper reſtituendum eſt ei, à quo acceptum eſt.

¶ 3 Præterea, Nullus tenetur ad impoſſibile. Sed quandoque eſt impoſſibile reſtituere ei, à quo acceptum eſt, vel quia eſt mortuus, vel quia nimis diſtat, vel quia eſt ignotus. Ergo non ſemper faciendâ eſt reſtitutio ei, à quo acceptum eſt.

¶ 4 Præterea, Magis debet homo recôpensare ei, à quo maius beneficium accepit. Sed ab alijs perſonis homo plus accepit beneficij, quàm ab illo qui mutavit vel depoſuit, ſicut à parentibus. Ergo magis ſubueniendum eſt quandoque alicui perſonæ alteri, quàm reſtituendum ei, à quo acceptum eſt.

¶ 5 Præterea, Vanum eſt reſtituere illud quod ad manum reſtituentis per reſtitutionem peruenit. Sed ſi prælatus iniuſte aliquid eccleſiæ ſubtraxit, & ei reſtituat, ad manus eius deueniet: quia ipſe eſt rei um eccleſiæ conſeruator. Ergo non debet reſtituere eccleſiæ à qua abſtulit: & ſic non ſemper reſtituendum eſt ei, à quo eſt ablatum.

SE D contra eſt, quòd dicitur Rom. 13. Reddite omnibus debita: cui tributum, tributum: cui veſtigal, veſtigal.

RESPONDEO dicendum, quòd per reſtitutionem fit reductio ad æqualitatem commutatiuæ iuſtitiz, quæ conſiſtit in rerum adæquatione, ſicut dictû * eſt. Huiusmodi autem rerum adæquatio fieri non poſſet niſi ei, qui minus habet quàm quod ſuû eſt, ſuppleretur quod deſt. Et ad hanc ſuppletionem faciendam, necesse eſt vt ei fiat reſtitutio, à quo acceptum eſt.

ar. 2. hu-
ius q. 9
q. 58. ar.
10.

Ad primum ergo dicendum, quòd quando res reſtituenda apparet eſſe grauiter nociua ei, cui reſtitutio faciendâ eſt, vel alteri: non ei debet tûc reſtitui, quia

quia restitutio ordinatur ad utilitatem eius, cui restituitur. Omnia enim quæ possidentur, sub ratione utilis cadunt. Nec tamen debet ille qui detinet sic rem alienam, sibi appropriare, sed vel reservare, ut congruo tempore restituat, vel etiam alibi tradere tutius conferuandam.

Ad secundum dicendum, quod aliquis dupliciter aliquid illicitè dat. Vno modo, quia ipsa datio est illicita & contra legem; sicut patet in eo, qui simoniacè aliquid dedit. Et talis meretur amittere quod dedit: unde non debet ei restitutio fieri de his. Et quia etiam ille qui accepit, contra legem accepit, non debet sibi retinere: sed debet in pios usus convertere. Alio modo aliquis illicitè dat: quia propter rem illicitam dat, licet ipsa datio non sit illicita: sicut cum quis dat meretrici propter fornicationem. Unde & mulier potest sibi retinere quod ei datum est. Sed si superflue aliquid per fraudem vel dolum extorsisset, tenetur eidem restituere.

Ad tertium dicendum, quod si ille cui debet fieri restitutio, sit omninò ignotus, debet homo restituere secundum quod potest, scilicet dando in elemosynas pro salute ipsius, siue sit mortuus, siue sit viuus; præmissa tamen diligenti inquisitione de persona eius, cui est restitutio facienda, debet restitui heredi eius, qui computatur quasi vna persona cum ipso. Si verò ille sit multum distans, debet sibi transmitti quod ei debetur, & præcipue si sit res magni valoris, & possit commodè transmitti. Alioquin debet in aliquo loco tuto deponi, ut pro eo conferretur, & domino significari.

Ad quartum dicendum, quod aliquis de hoc, quod est sibi proprium, debet magis satisfacere parentibus, vel his à quibus accepit maiora beneficia. Non autem debet aliquis recompensare benefactori de alieno. Quod contingeret, si quod debet vni, alteri restitueret. nisi fortè in casu extremæ necessitatis, in
quo

quo posset, & deberet aliquis, etiam auferre aliena, ut patri subueniret.

Ad quintum dicendum, quod prælati potest re ecclesie surripere tripliciter. Vno modo, si rem ecclesie non sibi deputatam, sed alteri, sibi usurparet, puta si Episcopus usurparet sibi rem capituli. Et tunc planum est, quod debet restituere, ponendo in manus eorum, ad quos de iure pertinet. Alio modo, si rem ecclesie suæ custodiz deputatam in alterius dominium transferat, puta consanguinei vel amici. Et tunc debet restituere Ecclesie, & sub sua cura habere, ut ad successorem perueniat. Tertio modo potest prælati surripere rem Ecclesie solo animo, dum scilicet, incipit habere animum possidendi eam ut suam, & non nomine ecclesie: & tunc debet restituere, talem animum deponendo.

ARTIC. VI.

Vtrum teneatur semper restituere ille qui accepit?

Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod non teneatur semper restituere ille qui accepit. Per restitutionem enim reparatur æqualitas iustitiæ, quæ consistit in hoc, quod subtrahatur ei, qui plus habet, & detur ei qui minus habet. Sed contingit quandoque, quod ille qui rem aliquam subtraxit alicui, non habet eam, sed deuenit ad manus alterius. Ergo non tenetur ille restituere qui accepit, sed alius qui rem habet.

349

¶ 2 Præterea, Nullus tenetur crimen suum detegere. Sed aliquando aliquis restitutionem faciendo, crimen suum detegit: ut patet in furto. Ergo non semper tenetur ille qui abstulit, restituere.

¶ 3 Præterea, Eiusdem rei non est multoties restitutio facienda. Sed quandoque multi simul rem aliquam surripiunt, & vnus eorum eam integrè restituit. Ergo non semper ille qui accepit, tenetur ad restituendum.

SED contra, ille qui peccauit, tenetur satisfacere. Sed restitutio ad satisfactionem pertinet. Ergo ille